

NORRA SKOLAN
MARIESTAD
BYGGNADSHISTORISK UTREDNING

LISA MOLANDER

BYGGNADSHISTORISK RAPPORT 2005:8

västergötlands museum

NORRA SKOLAN
MARIESTAD
BYGGNADSHISTORISK UTREDNING

LISA MOLANDER

BYGGNADSHISTORISK RAPPORT 2005:8
VÄSTERGÖTLANDS MUSEUM

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	
INLEDNING	9
HISTORIK	10
BESKRIVNING AV BEBYGGELSEN PÅ FASTIGHETEN LÖJAN 17	14P
Byggnad 1 Norra skolan	14
Byggnad 2 Gymnastikbyggnaden	23
Byggnad 3 Cantus Durus	27
SAMMANFATTANDE KULTURHISTORISK KARAKTERISERING	31

FÖRORD

Västergötlands museum har på uppdrag av stadsbyggnadskontoret i Mariestads kommun utfört en mindre utredning av, och insamlande av fakta kring, Norra skolan i Mariestad, fastigheten Löjan 17.

Mariestad byggde den första skolan, Allmänna läroverket, på området 1854 och delar av denna byggnad står fortfarande kvar på platsen. Den ursprungliga skolbyggnaden har ändrats och förstörats flera gånger under årens lopp och två ytterligare byggnader har tillkommit, en gymnastikbyggnad på 1910-talet och en mindre skolbyggnad, sannolikt på 1920-talet.

År 1998 fastlades Program för Näsets utveckling i vilket stadsbyggnadskontoret lade fram visioner för den framtida omvandlingen av hela norra delen av stadsåsen, kallad Näset. Programmet innebar bl a ändrad användning av norra delen av skolbyggnaden till bostäder samt nybyggnation nordväst om denna byggnad. Övriga skolbyggnaders användning skulle bibehållas.

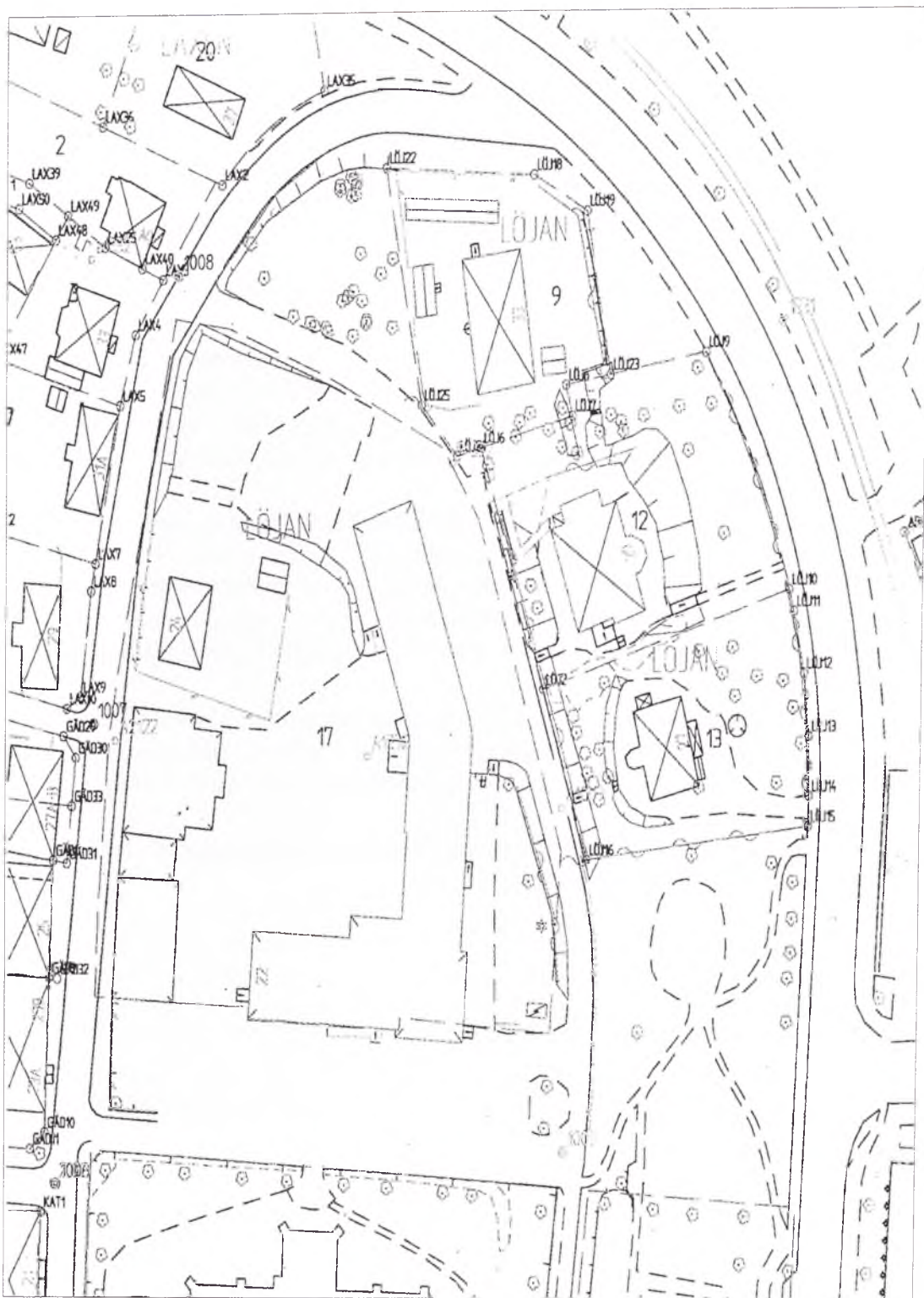
Idag har förhållandena ändrats och skolverksamheten har lämnat byggnaderna och endast en liten del av den stora skolbyggnaden är uthyrd. Området är därför under utveckling och planer finns att inreda bostäder i skolbyggnaderna. Ett fåtal hyresgäster är inhysta i byggnaderna, bl a är ett notarkiv förlagt i det mindre huset, byggnad 3. Gymnastikhuset med sin specifika utformning har en bibehållen användning med sporadiska träningspass varje vecka.

De nya planerna medför en ändring av användandet av området från skolverksamhet till bostäder i detaljplanen varför stadsbyggnadskontoret är inkopplat. Läns museets uppdrag är att fastlägga byggnadernas och områdets kulturhistoriska värden inför den kommande ändringen.

Fältarbete, arkivsökning och rapportens utarbetning och sammanställande är utfört av undertecknad under maj-juni 2005.

Skara juni 2005-06-14

Lisa Molander

Karta med den aktuella fastigheten Löjan 17 gråmarkerad. Mariestads stadshyggnadskontor.

Flygbild över Mariestad från n orväst. Fotot är taget år 1980 och skolans vita fasader syns tydligt norr om domkyrkan. Foto nr: 08/413-12.

INLEDNING

Skoltomten, fastigheten Löjan 17, omfattar de tre skolbyggnaderna, byggnad 1 till 3, och en av stadens äldsta byggnader, Arons hus, med uthus och inhägnad trädgård, i tomtens norra del. Fastigheten sluttar nedåt åt norr och har flera nivåer, sannolikt skapade av utfyllnad vid byggnad av skolhusen. Högst är tomten vid den asfalterade parkeringen mot Domkyrkan i söder. Mot sydväst leder en väg ned mot den lägre liggande Kyrkogatan. Mot Kyrkogatan fram till Cantus Durus, byggnad 3, i norr är en utfylld grästäck markbit med gjuten stödmur och ett enkelt järnstaket. Denna stödmur fortsätter en bit norr om gymnastikhuset mot Arons hus. I sydost sluttar den asfalterade parkeringen ned mot Österlånggatan som längre norrut blir "Den gamla bygatan" som genom en sväng västerut mynnar ut i Kyrkogatan och därmed omgärdar hela den aktuella fastigheten. Öster om skolbyggnaden fram till bygatan är en utfylld gräsbevuxen yta som i öster avslutas med buskar i slänten ned mot bygatan. I norr avslutas gräsytan, i höjd

Anna Floréns vy över Mariestad från 1896 visar tydligt skolans första skolhus i relation med domkyrkan och övrig bebyggelse norr om kyrkan. Foto nr: A 80 181.

med att byggnaden viker av åt väster, med en trappa i kalksten. Utmed resten av den norra tillbyggnaden är en asfalterad parkeringsplats som slutar norr om byggnaden och därefter i väster övergår i en avriven tomt. Skolgården mellan skolbyggnaderna är utfylld och asfalterad fram till strax norr om där skolhuset viker av åt väster. Norr om denna är en grästäckt slänt som sammanfaller med ovan nämnda norra gräsmatta som sträcker sig västerut mot Kyrkogatan. Norr om gymnastikbyggnaden, byggnad 2, ligger Arons lilla rödfärgade hus med trädgård och omålat uthus. Mot Kyrkogatan i väster är ett lågt rödfärgat spjälstaket på en låg stödmur av granit.

Arons hus närmast i bild och gymnastikhuset i gult därbakom. bild nr P5300019.

HISTORIK

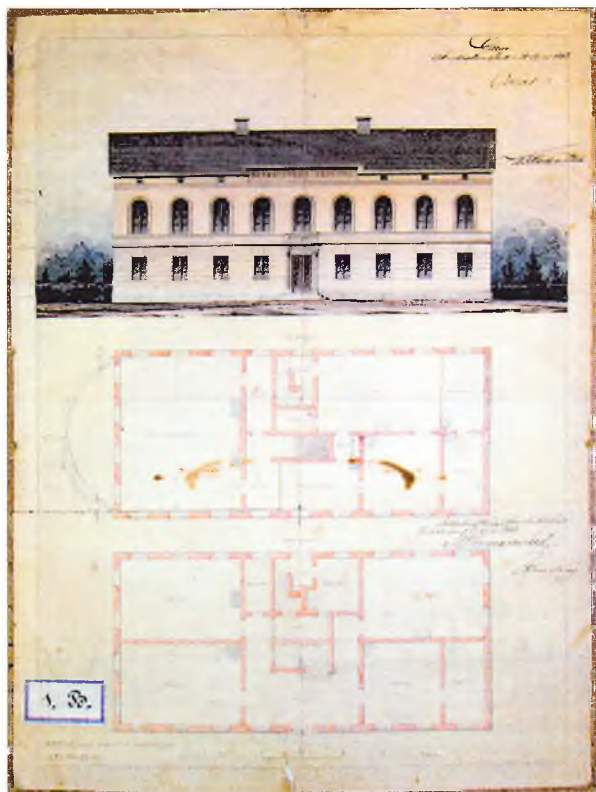
Fastighetens första skolhus, uppfört 1854 på de sk Hultströmska tomterna på Näset strax norr om domkyrkan, ersatte Mariestads gamla läroverk från 1785, beläget i kvarter Älgen 1, på Kyrkogatan 20/Prästgårdsgatan 8. Bebyggelsen på Näset har klarat sig undan flera bränder varför det är här man finner stadens äldsta träbebyggelse och fragment av stadens ursprungliga gatunät.

Enligt bevarandeplanen för Mariestads stad från 1983 anses läroverket tillsammans med domkyrkan, fd lasarettet (Katten 2) och Nya läroverket, (Norra skolan) norr om domkyrkan, bilda "ett ecklesiastiskt centrum" vilket verkade som en motpol till handeln som fortfarande dominerar kring Gamla torget i söder. Placeringen av läroverket intill domkyrkan var även skolhistoriskt riktigt då medeltidens skolor, Domskolorna eller katedralskolorna, traditionellt placerades intill domkyrkorna. Ett annat tydligt exempel är Katedralskolan strax söder om Skara domkyrka.

Den stora skolbyggnaden uppfördes i tre etapper. Den äldsta delen, mot söder, är uppförd 1854 efter ritningar av arkitekt Karl Gustaf Blom Carlsson (1799-1868, han var bl a intendent på överintendentämbetet i Stockholm och ritade, förutom flera orgelfasader, bl a Blasieholm-

Till vänster "bygatan" från norr och till höger skolgården och Arons hus. Foto nr: P5300133 och P5300022.

Den ursprungliga ritningen till läroverket från 1854. Mariestads stadsbyggnadskontor.

Detalj av plankartan för Mariestad från 1882. Västergötlands museum.

skajen och fd Hotel Fenix). Vid denna tid stod tvåvåningsbyggnaden som stenbyggnad i stort sett ensam norr om kyrkan, endast omgiven av låga trähus varav två flyglar, den östra reveterad (äldre bild från öster). Denna flygel revs under första halvan av 1900-talet. Den västra flygelns utseende och öde är osäkert, dock revs den sannolikt under decennierna efter 1900.

En om- och tillbyggnad av skolhuset genomfördes 1909-11 efter ritningar av Mariestads stadsingenjör J Dahlqvist. Då tillkom en del av norra längan, jämte det kraftiga tornpartiet i vinkelspetsen, entré och trapphus flyttades från det ursprungliga skolhusets femte fönsteraxel till dess åttonde. Vid denna ombyggnad tillkom även byggnadens aula och den för salen speciellt målade tavlan av Bror Kronstrand, daterad 1913. Skolbyggnadens tillbyggnader har anpassats till den ursprungliga delen i materialanvändning och ytbehandling genom den slätputsade murverkskonstruktionen, samt i byggnadernas höjd. Hörnbyggnaden fick trots anpassningen en för sin tid typisk volym med högt säteritak och smårutiga, stora, spröjsade fönsterytor. Jugendstilen är dock tydligast interiört där lister, dörrar och andra arkitektoniska element vittnar om tidens stilideal.

Skolhusets norra tillbyggnad förlängdes ytterligare år 1937 med slöjdsalar för yrkesskolan.

Bror Kronstrands målning från 1913 i Norra skolans aula. Foto nr: P5300055.

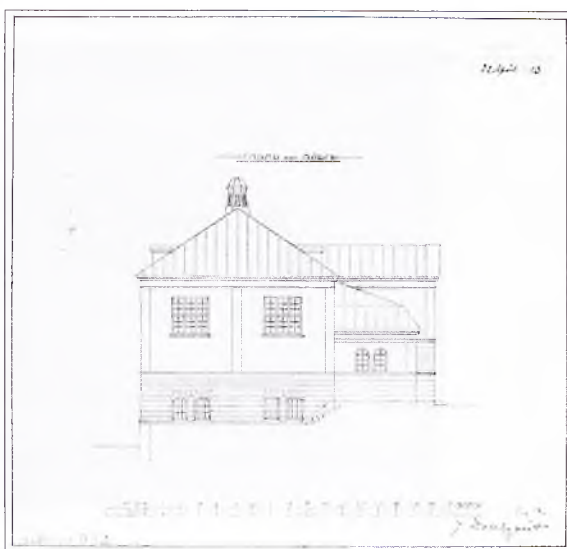
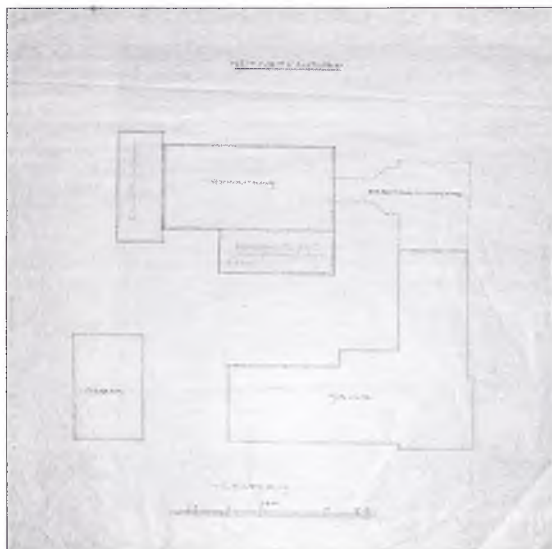

Realskolan i Mariestad fotograferad 1927 av okänd fotograf. Notera den tvåfärgade fasaden. Foto nr: B 145 173:5.

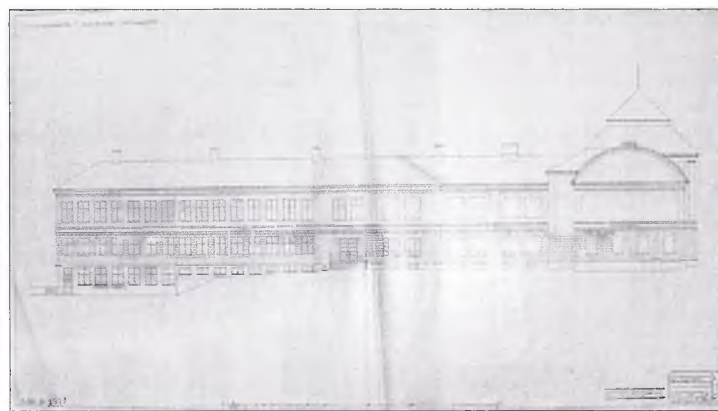
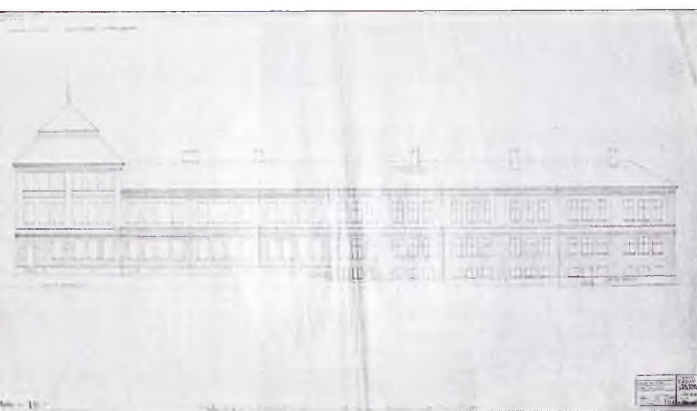
Denna del av skolan anpassades interiört i tidens funktionella anda till skolans varierande behov. Vid ombyggnaden 1937 försågs rummen i den västra delen av bottenvåningen i den ursprungliga byggnaden med flera av de ytskikt den har än i dag. De glasade rumsavdelarna i korridorerna i vinkeltillbyggnaden från 1910-talet tillkom sannolikt även vid denna tid.

En gymnastikbyggnad i resvirkeskonstruktion stod vinkelställd från Kyrkogatan in på skolgården, vid sekelskiftet 1900. Denna byggnad revs förmodligen vid ombyggnaden på 1910-talet och istället uppfördes dagens gymnastikbyggnad, byggnad 2, sannolikt efter ritningar av stadsingenjör J Dahlqvist. Denna byggnad fick, till skillnad skolbyggnadens tillbyggnader en mer utpräglad tidstypisk utformning med flera taktytor och en klar funktion i fasadbehandlingen men en likartad fasadordning med bl a rusticerad bottenvåning. Arkitekten lät byggnadens funktion påverka fasadens utformning, något som är tydligt på fasaden åt väster där gymnastiksalens högt sittande fönster och stora väggpartier närmast golvet ges ett tydligt avtryck exteriört.

Den byggnad som står väster om Norra skolan, byggnad 3, har använts bl a som slöjdbyggnad, har ett osäkert ursprung. Den klassicistiska fasaden tyder på ett äldre ursprung än den tydliga karaktär av 1930-tal som entrén och interiören skvallrar om. Fasadens historiserande fasadbehandling har likartade kännetecken som skolhusets tillbyggnader och byggnadens interiör har mycket stora likheter med tillbyggnaden från 1930-talet. Detta kan indikera att byggnaden, sin

Ovan till vänster planritning över skolområdet före gymnastikbyggnadens uppförande på 1910-talet. Till höger originalritningen över gymnastikhusets södra fasad. Mariestads stadsbyggnadskontor.

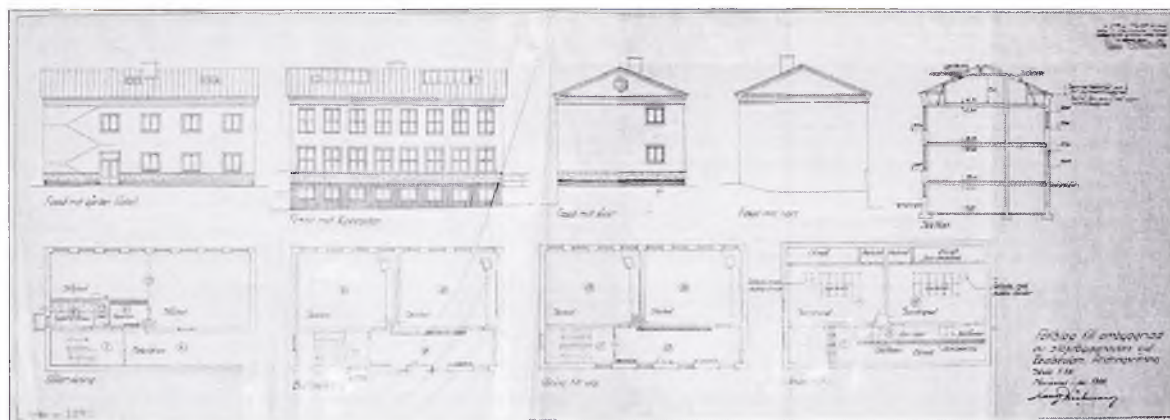

Fasadritningarna på tillbyggnaden från 1930-talet ses ovan. Överst ses fasadritningar över fasaderna mot väster överst och därunder fasaden mot öster från 1930-talet. Nedan ombyggnadsritningen över byggnad 3, Cantus Durus. Mariestads stadsbyggnadskontor.

historiserande fasad till trots, uppfördes så sent som 1937. Ombyggnadsritningarna för byggnad 3 från 1948 visar inte säkert vad som ändrades i byggnaden. Ritningarna visar dock upp i stort sett den byggnad som står där idag varför det finns anledning att tro att den inte ändrats nämnvärt sedan slutet av 1940-talet.

Garagebyggnaden mellan byggnad 2 och 3 tillkom 1968 och består av en envånings garage-länga med två garageportar. Åt Kyrkogatan är en putsad mur med osäker tillkomsttid, utifrån utformningen av denna kan muren vara samtida med gymnastikbyggnaden men även med Cantus Durus, byggnad 3.

På senare tid har fasaderna på skolbyggnadens tillbyggnader ändrats måttligt, främst genom att öppningar för balkongdörrar tagits upp på den senaste tillbyggnadens västra sida. Dessutom har taket försetts med vinklade takfönster mot väster utmed hela norra tillbyggnaden. När är osäkert men det kan ha skett samtidigt med ombyggnaden 1937. Interiört är skolan förhållandevis välbevarad, endast ett fåtal ändringar i form av igensatta öppningar mot korridorer från trapphus (sannolikt på grund av brandföreskrifter), rumskonstruktionen i aulan, ett virrvarr av väggar i den senaste delen av tillbyggnaden, samt de i klassrummen mer väntade ändringarna med sänkta tak och ljudabsorberande plattor är tydliga. Dock är slitaget på ytskiktet mycket framträdande. Dock är slitaget på ytskiktet mycket framträdande.

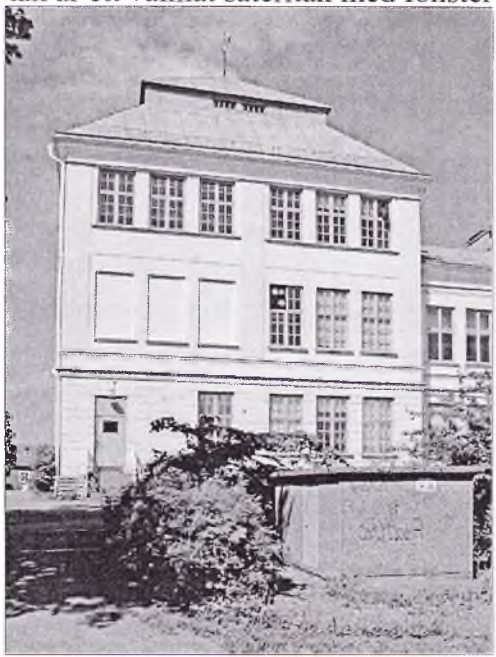
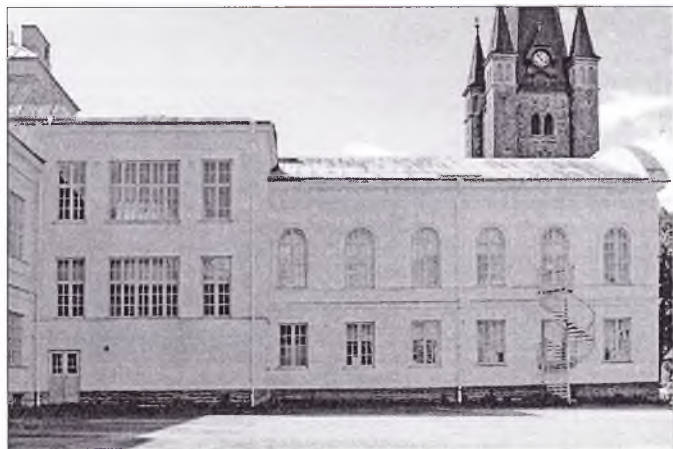
Skolbyggnaden från syd. Foto nr: P530011.

BESKRIVNING AV BEBYGGELSEN PÅ FASTIGHETEN LÖJAN 17

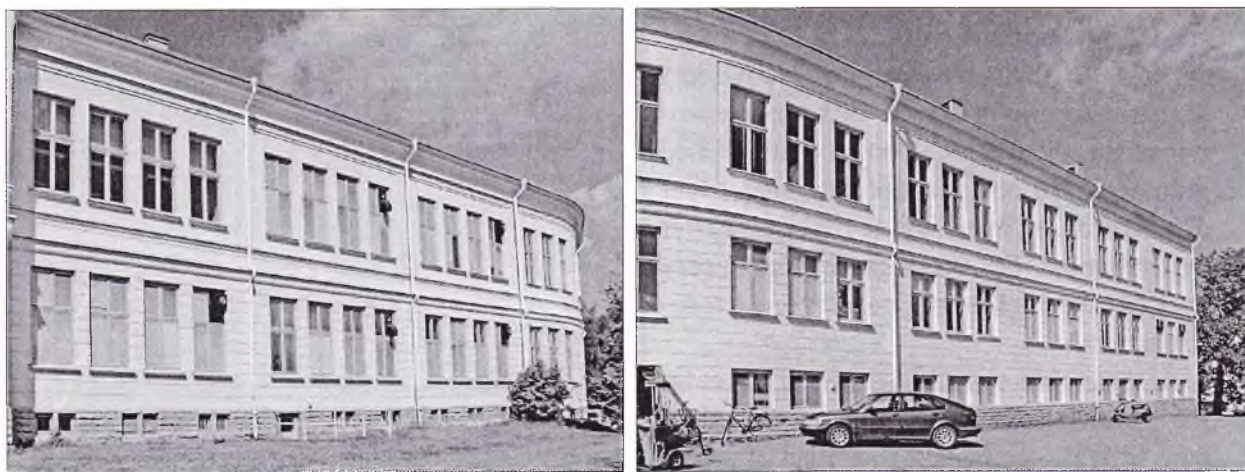
Byggnad 1 Norra skolan

Exteriör

Den ursprungliga tvåvåningsbyggnaden med källare är uppförd i putsat tegel med sadeltak i klassicistisk stil med rundbågigt gavelfält åt väster. Fasaden är genomgående vitmålad och fönster och solbänkar är målade i en ljusocker kulör. Sockeln är genomgående i tuktad kalksten, bottenvåningarna är rusticerade med bred gesims mot övervåningarna som är slätputsade. Taket är genomgående gråmålat plåttäkt sadeltak med valmning på tillbyggnaden längst åt norr och på den utskjutande trapphustillbyggnaden. Tornets tak är ett valmat säteritak med fönster i italianen mellan takfallen.

Den äldsta skolbyggnaden från skolgården i norr. Notera det utskjuande trapphuset. Foto nr: P5300030. Till höger tornbyggnaden från öster. Foto nr: P6010022.

Ovan två biler av östra fasaden på tillbyggnaden. Till vänster den södra delen, uppförd 1910. Till höger den norra delen, uppförd 1937. Foto nr: P6010023 och 24. Nederst tillbyggnadens västra fasader. Fotomontage av foto nr: P50300024 och 26.

Fönster

Den ursprungliga skolbyggnaden och tornbyggnaden har genomgående spröjsade fönster. Huruvida fönsterbågarna är original är osäkert men sannolikt är de tillkomna senast vid ombyggnaden på 1910-talet. Bottenvåningen har kvadratiska tvålufts-fönster, åtta åt söder och sex åt norr. Övervåningen har nio rundbågiga fyrlufts-fönster vardera åt norr och söder. Det utskjutande trapphuset åt norr har tre fönsteraxlar i två våningar med stora spröjsade fönster med 10 lufter i mittenaxeln och spröjsade fyrlufts-fönster i de två yttre axlarna. Bottenvåningen på trapphusets västra sida har ett mindre spröjsat tvålufts-fönster.

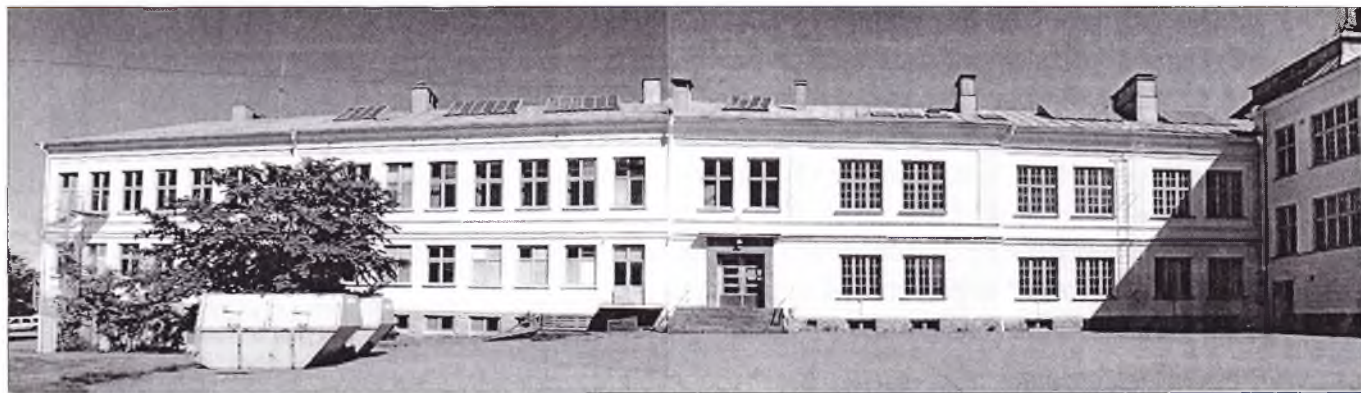
Tornbyggnaden har åt söder tre fönsteraxlar med stora fönster med sex och två lufter på bottenvåningen och sex lufter på mellanvåningen. Österfasadens sex fönsteraxlar har fyrlufts-fönster. Tornbyggnadens italian har två fönster åt vardera vädersträcket i form av låga enlufts-fönster med vertikala spöjsar.

Fönstren i norra tillbyggnaden är, på hela österfasaden och norra delen av västerfasaden, höga fyrlufts-fönster med korspost. Västfasadens södra del har spröjsade stora tre- och sexlufts-fönster, lika tornbyggnadens. Sannolikt byttes fönstren ut på den östra fasaden på tillbyggnaden från 1910-talet vid ombyggnaden på 1930-talet. Den norra delen av österfasaden och delar av västfasaden har låga tvålufts-fönster i källarvåningen. Den norra delen av västfasaden har 15 och den södra har sex fönsteraxlar samt hela östra fasaden har 31 fönsteraxlar.

Taket har sex stora spröjsade förhöjda och vinklade takfönster samt fyra mindre takfönster åt väster. Åt norr är sju mindre takfönster varav två är spröjsade.

Entréer/portar/dörrar

Skolans huvudentré är belägen den ursprungliga byggnaden i höjd med åttonde fönsteraxeln (sett från väster) och sträcker sig upp över fasadens gesims med en bruten trekantsform. Den

rundbågiga portens omfattning är ett fram-springande rusticerat parti. Portens pardörr är inte ursprunglig utan är tillkommen sannolikt på 1930-talet. Den är glasad med gråmålat i trä och sparkskydd i plåt. Över dörrarna är ett rundbågigt överljusfönster med mittpost. Det utskjutande trapphuset i norr har en ursprunglig pardörr med fönsterpartier.

Åt öster har tornstillbyggnaden en entré till vaktmästarbostaden med en enkel senare tillkommen trädörr med glas i överdelen (se bild s 12). Den ursprungliga dörren hade sannolikt överljusfönster då dagens entré har en större igensatt yta över dörren.

Tillbyggnaden i norr har åt öster två enklare källardörrar med fönsterparti, sannolikt 1930-tal, med smalribbad träpanel. Gaveln mot norr har en garagedörr och en smalare dörr i trä med likartad utformning som källardörrarna. Samtliga dörrar åt öster och norr är sannolikt ursprungliga från 1930-talet. Tillbyggnadens västfasad har fyra dörrpartier, i källarvåningen i norr i form av en hög trädörr med fyra speglar och ett överljusfönster. I samma fönsteraxel är på översta våningen en senare tillkommen glasad pardörr med överljusfönster, sannolikt ditsatt för att underlätta tillträdet till brandtrappan. (se bild s 13) Den stora entrén mot väster ligger i tillbyggnadens mittersta parti. Pardörren i trä har fyra fönsterfält och sparkskydd nederst och är omfattad av ett släthugget kalkstensparti krönt av ett skärmtak. Fönstret i axeln närmast norr om entrén på bottenvåningen är utbytt mot en pardörr i trä med fönsterparti, överljusfönster och en mindre lastbrygga.

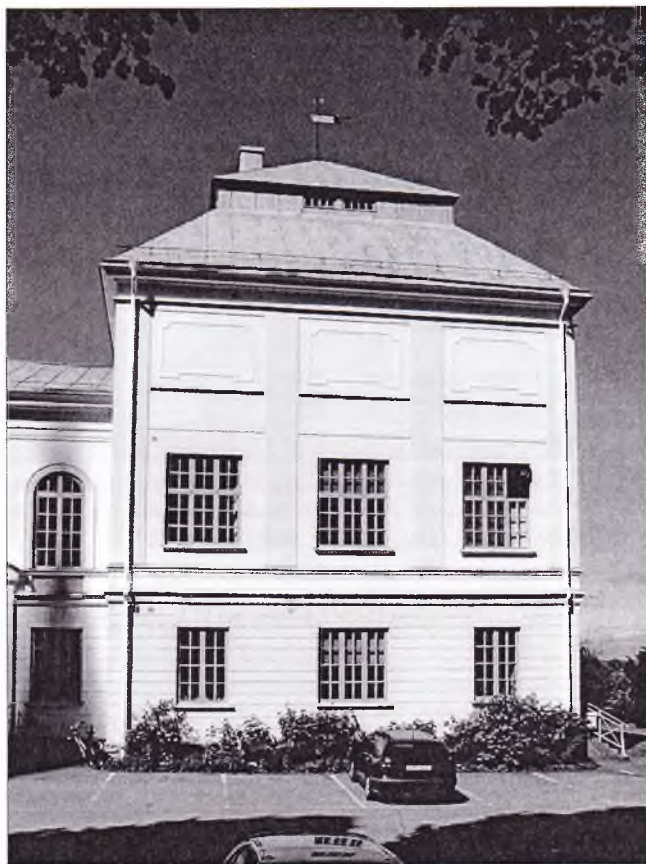
Fasader

Den ursprungliga skolbyggnaden

Fasaden är i två våningar med rusticerad bottenvåning och slätputsad övervåning, åtskiljda av en profilerad gesims och krönt av en profilerad taklist. (se bild s 12) Taket är plåttäckt sadeltak med en rundbågig gavel åt väster. Åt norr har byggnadens ursprungliga tre fönsteraxlar i öster försvunnit genom trapphusets, som tillkom 1909-13, utskjutande tillbyggnad. Övervåningens fasad mot väster saknar fönster och hörnen mot väster har slätputsade hörnlisener. En brandtrappa i spiralformat är placerad på byggnadens norra sida, vid dess andra fönsterrad från väster.

Överst skolans södra entré. Foto nr: P50300032. I mitten skolans entré mot väster och nederst norra gaveln. Foto nr: P 6010028 och 104.

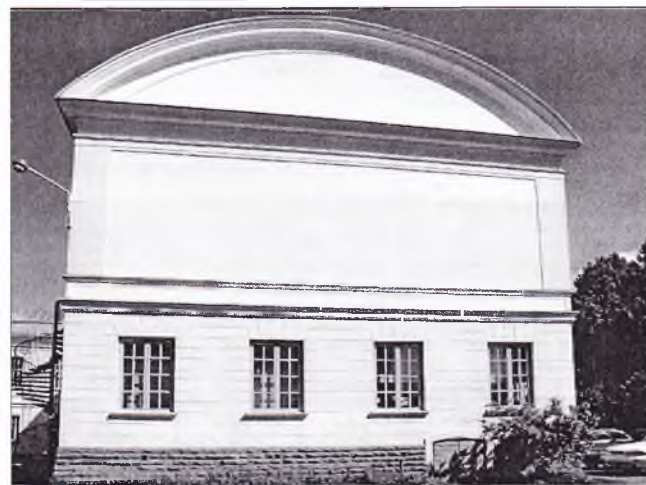

Torntillbyggnaden

Tornbyggnaden, i tre våningar med källare och vind, är ansluten till den ursprungliga byggnadsdelen i öster. Tornet är uppfört i en nedtonad jugendstil med putsat tegel och säteritak. Åt söder sträcker sig släpputsade pilastrar över mellan- och övervåningarna mellan fönsteraxlarna och i hörnpartierna åt söder och öster. Övervåningen åt söder saknar fönster helt och är försett med putsade fält mellan pilastrarna. Torntaket är krönt av en vindflöjel i plåt med året 1910 präglad.

Den norra tillbyggnaden

Tillbyggnaden i norr går rakt norrut ca 30 meter varefter den viker av ca 20° åt väster i 35 meter. Byggnaden är åt öster belägen på ett terrasserat markstycke. Den södra delen har i sockeln låga källarfönster och en gjuten källartrappa med enkla vitmålade smidda järnräcken av 1930-talstyp. Källarvåningen i den norra delen av byggnadskroppen ligger över mark och har en låg släpputsad källarvåning. Källar- och bottenvåningens fasader skiljer sig från övriga då de här utgör en enhetlig rusticerad yta. Taket är valmat åt norr. En brandtrappa i spiralform är placerad åt väster i höjd med byggnadens norra fönsteraxel. Trappan till den västra entrén är av granit med vita smidda handledare.

I mittens skolans västra gavel. Foto nr: P50300031. Överst torntillbyggnaden från söder. Foto nr: P50300014. Nederst pardörrarna som leder in till aulan. Foto nr: P5300046.

Interiör

Interiören beskrivs i fyra delar; det ursprungliga huset med trapphuset och aulan, tornhuset och vinkeltillbyggnaden från 1910-talet och trapphuset och norra delen av tillbyggnaden från 1930-talet. Beskrivningen startar med en kort beskrivningen av byggnadens framträdande partier med stort kulturhistoriskt värde:

Dörrar, foder och lister

Flera av byggnadens dörrar är original, då främst i de delar som uppfördes eller byggdes om på 1910-talet. Sannolikt är även

flera dörrar i 1930-talets partier ursprungliga.

Dörrbladen från 1910-talet har genomgående enhetlig utformning vare sig det är en pardörr eller en enkeldörr. Dörrarna är i allmänhet halvfranska med tre speglar. Dörrspeglarna är genomgående fördelade så att två höga smala speglar sträcker sig över ca två tredjedelar av dörrens höjd och kröns av en kvadratisk spegel. Dörrbladen kan i några fall vara täckta med skivor. Fyllningen under den kvadratiske spegeln är profilerad med ett parti av horisontella hyvlade linjer. Denna profilering återkommer även i fönster- och dörrfoder samt på golv- och vägglister. Vägglisterna har i allmänhet två linjer och fönster- och dörrfoder samt golvlister fyra medan dörrbladen har tre till sex. Dörrar och listverk vid golv, väggar, dörr- och fönsterfoder från 1910-tal är i allmänhet vitmålade och återfinns i trapphuset och aulan i skolans ursprungliga hus och i korridorer och skolsalar i tillbyggnaden från 1910-talet. I trapphuset är vägg- och golvlist och i bottenvåningen även vissa dörrfoder målade i en ljus grön kulör.

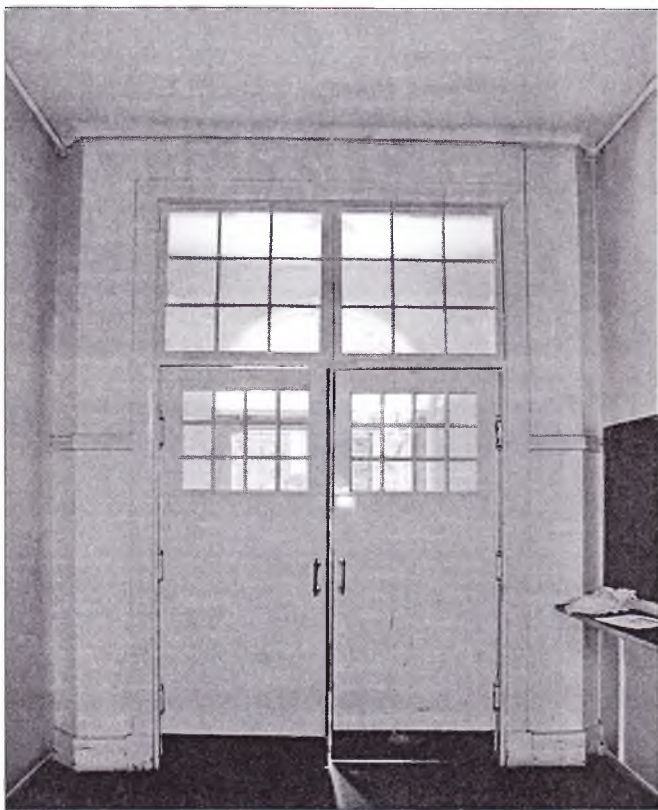
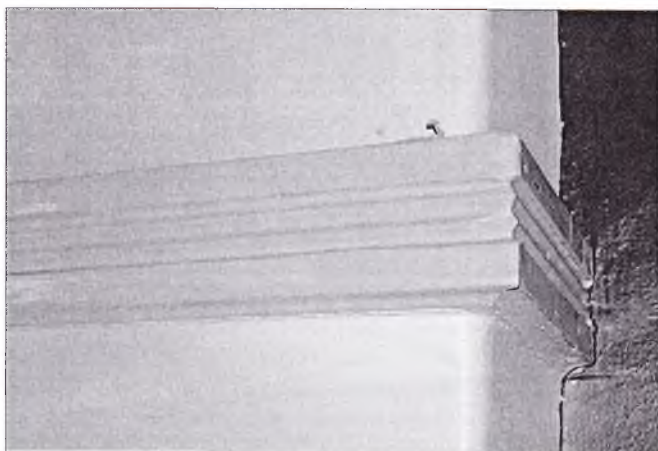
Trapphuset i den ursprungliga byggnaden

Entrén har vindfång med svängdörrar i trä med spröjsat överljusfönster, sannolikt tillkomna på 1910-talet. Vindfånget har stora spröjsade fönster åt öster och väster. Trappan är i bottenvåningen av T-form med ett brett trapplopp upp mot vilplanets stora fönsterparti. Därefter bryter trapploppet av åt två håll och svänger 90° upp mot byggnadens övervåning där förloppet upprepas mot vindsvåningen. Trapphuset har genomgående, i våningsplanen såväl som på vilplanen, golv av grå och röda keramikplattor (sk Svea- eller Victoriaplattor) lagda i rutmönster och med bård på våningsplanen. Trappstegen är i kalksten, räcken har en stiliserad blomdekoration i smitt järn och handledare är i lackad ek. Trapphuset bärs upp av vitmålade fyrkantiga pelare med hög sockel med hörn och nederdel förstärkt med kakel i vitt. Pelarnas fyra sidor har vardera fyra kannelyrer och överst kröns den av en "abacus" med försänkta kvadrater.

I bottenvåningens entrédel är väggfälten mellan vägg- och golvlist åt väster och fältet runt den ursprungliga dörröppningen åt öster är försedd

Nedan exempel på fint inpassade golvlister i en av skolans korridorer. Foto nr: P6010109. Nederst detalj av vägglister i trapphuset färgsatt med en grå umbra. Foto nr: P6010118.

Vindfånget i trapphuset i från 1910-talet. Foto nr: P6010128.

Ovan och till vänster trapphusets pelare från olika vinklar. Notera det smidda räcket och pelarnas enkla dekoration. Nedan till vänster detalj av trapphusets golv av olikfärgade keramikplattor. Notera pelarnas förstärkning av kakel på slitytor i hörn och nederkant. Foto nr: P5300043 och 63 samt P6010123. Nederst bottenvåningen i den äldsta delen av skolan med ytskikt från 1930-talet men rumdispositionen delvis bevarad. Foto nr: P5300039.

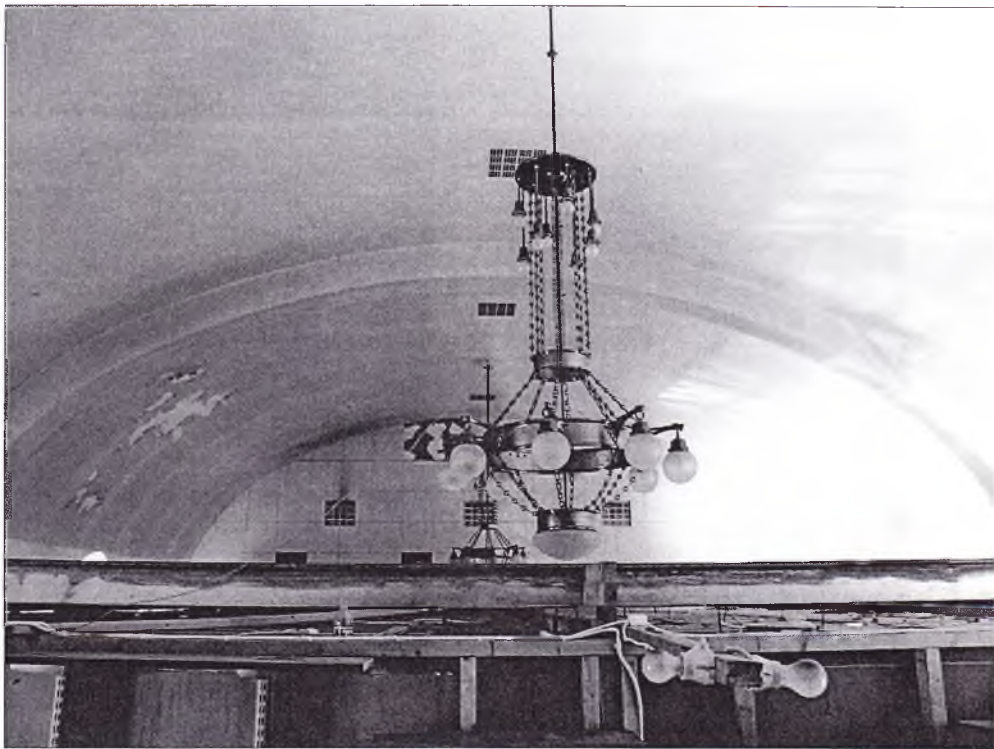
med en blåaktig marmorerad tapet, i övrigt är trapphuset vitmålat. Här är ytterligare sentida tillkomna element, bl a två utrymmen på var sida om entréns vindfång och igensättning av den östra öppningen mot tornets och tillbyggnadens korridor med vägg och dörr.

Övervåningens trapphus har två pardörrar till aulan åt väster, åt söder en smal passage med sentida tillkomna toaletter och åt öster två trappsteg upp mot tornhusets korridor. (Se bild s 15) Öppningen till korridoren är på senare tid igensatt med vägg och dörr i glas och aluminium.

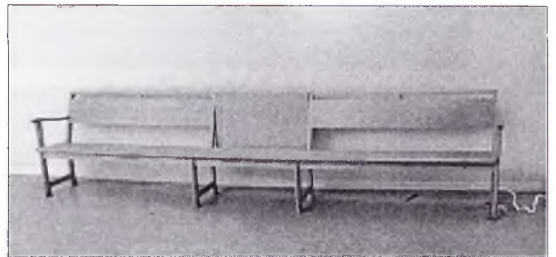
Den ursprungliga byggnadens interiör är i stort helt ändrad i och med trapphuset och aulans tillkomst. I bottenvåningens västra del kan en delvis bibehållen rumdisposition från nybyggnaden 1854

fortfarande skönjas, dock karakteriseras ytskiktet fr a av 1930-talets ombyggnad med bl a en stor glasad vägg, enkla lister och släta dörrar. Övervåningen har genomgått större ändringar i och med aulans tillkomst på 1910-talet.

Aulan

Aulan tillkom på 1910-talet och är idag försedd med uppreglade innerväggar och tak. Ovanför denna konstruktion sträcker sig aulans tunnvalv och två praktfulla takarmaturer i utpräglad jugendstil. I rummets västra del är podiet bibehållet med Bror Kronstrands målning, på västra kortsidan, flankerad av två ursprungliga väggarmaturer i jugendstil. (Se bild s 8) De båda kortväggarna är i övrigt täckta med ljudabsorberande skivor. Bortser man från den senare tak- och innerväggkonstruktionen är salen väl bevarad med tak, pilastrar, vägg-, fönster- och dörrlistor samt fönster och dörrblad. Podiet är sannolikt samtida med aulan. Vaktmästaren påpekade att flera av aulans bänkar finns bevarade på olika platser i skolbyggnaden, dessa är dock inte samtida med aulan utan sannolikt tillkomna på 1930-talet eller decennierna därefter.

Tornbyggnaden och den första norra tillbyggnaden

Denna del är förvånansvärt väl bevarad. Förutom vissa delvis ombyggda rum har de flesta korridorer, salar och andra utrymmen bevarade vägg- och golvlistor, tak, fönster och dörrar samt fönster- och dörrfoder. Golv, väggar och tak är sannolikt ommålade flera gånger och i de flesta skolsalar är ljudabsorberande plattor monterade i taken. Även den ursprungliga rumsindelningen är väl bibehållen, med få undantag bl a i de mindre rummen åt söder i tornbyggnaden. I vissa fall har dörrblad försetts med en slät skiva över speglarna.

Ett välbevarat exempel är vaktmästarbostaden i tornbyggnadens bottenvåning. Denna är, trots ombyggnad av

Överst aulans tak med jugendarmaturer ovanför den inre tak- och väggkonstruktionen. Bilden därunder aulans interiör idag. I mitten en av aulans sentida bänkar idag placerad i skolans vind. Nederst en av skolsalarna i tornbygggnaden. Foto nr: P53000060, 52 samt 80 och 77.

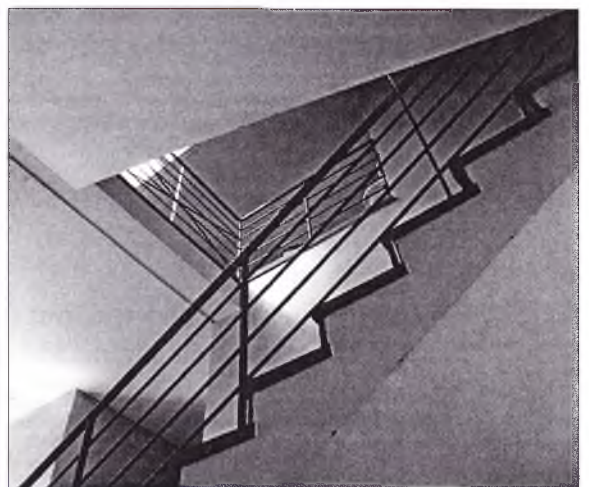
Ovan vaktmästarbostadens välbevarade rum i fil sett från entrén i öster. Foto nr P6010096. Till höger ett av vindsrummen med infallande ljus från takfönstren och pendelarmaturer från 1930-talet- Foto nr: P5300079. Nederst trapphuset i tillbyggnaden från 1930-talet. Foto nr: P53000100 och 104.

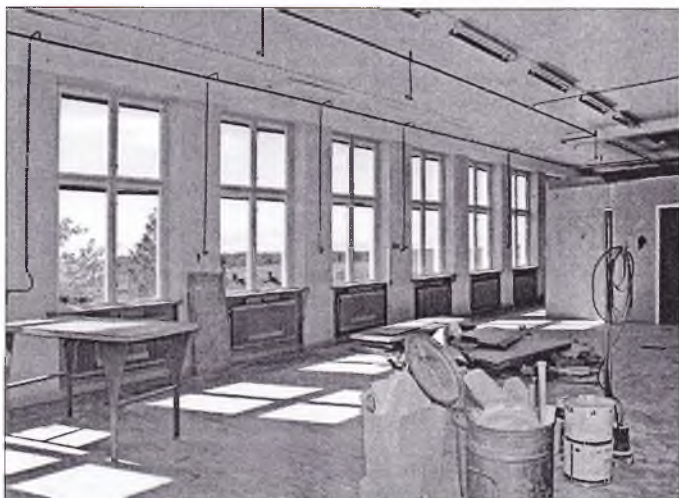
köket och nytillskott som öppen spis och 1970-talstapeter och -gardiner, välbevarad med rumsindelningen och flera ytskikt bevarade.

Vindsutrymmet i tillbyggnaden i norr har senare tillkommet ytskikt och saknar helt listverk. Här hittar man dock byggnadens takfönster mot väster, där ljuset från yttertakets vinklade takfönster tas emot av innertakets fönster. I dessa vindsutrymmen återfinns även klotformade pendellampor i taket, sannolikt tillkomna på 1930-talet.

Trapphuset och tillbyggnaden från 1930-talet

Den senaste tillbyggnaden är ansluten till den föregående genom ett trapphus med tydlig 1930-talsprägel. Entrén till trapphuset är från skolgården åt väster genom ett glasat entréparti av lackad ek. Trapphuset är mycket välbevarat och har kalksten i golv och trappor, putsade och målade väggar och tak och trappräcke och handledare av smitt järn. Golvlisten på våningsplanen är enkel och slät. Väggarnas färgsättning är senare tillkommen. Trappan är rak med vilplan mellan våningarna och går från källarvåningen, plan 1, till vindsvåningen, plan 4. Vindsvåningen är försedd med ett takfönster i trapphuset och tvättställ i ett hörn.

Ovan en av de stora salarna i tillbyggnaden från 1930-talet. Till höger ett tidstypiskt rundat väggparti. Notera fönstebänken i polerad kalksten. Foto nr: P5300106 och P6010113.

Idag är utrymmena i tillbyggnaden mycket slitna och i flera fall svårt misshandlade, dock framträder funktionalismens rena och minimalistiska formspråk tydligt i bl a fönsterbänkarna och vissa väggytor. Klassrummen på våningsplan 2 och 3 skiljer sig inte markant från varandra förutom de sentida tillkomna avskiljande väggarna. Våningsplanen i den här delen av tillbyggnaden skiljer sig från den tidigare tillbyggnaden på flera punkter, bl a är korridoren förlagd mot öster och skolrummen är i de flesta fall mycket stora och förmodligen utformade för att kunna anpassas till olika verksamheter med lösa innerväggar.

Kulturhistorisk karakterisering/värdering av skolbyggnaden, byggnad 1

Den ursprungliga skolbyggnaden från 1854 är till sitt yttre välbevarad och dess fasader har präglat senare tillbyggnader. Arkitekterna har med några få undantag i tornbyggnaden och vissa fönster nogsamt anpassat de nya delarnas fasader till den ursprungliga byggnaden. Det är främst interiört som tillbyggnadernas olika tillkomsttid är tydlig och då framför allt i respektive trapphus varför det är här mycket av byggnadernas kulturhistoriska värden är samlade.

Trapphusets stora rymd och fina välbevarade, dock mycket slitna, detaljer är ett bra exempel på 1910-talets luftiga arkitektur. Den förhållandevis välbevarade aulan har, trots de sentida tillkomna innerväggarna, ett mycket stort kulturhistoriskt värde, bl a i den stora rymden i valvet i de välbevarade närmast minimalistiska dekorationerna på pilastrar och listverk samt de tidstypiska armaturerna. Aulans kulturhistoriska värde är även stort inte minst då Mariestads store son Bror Kronstrands, för salen speciellt utförda, konstverk fortfarande hänger i salen. Trapphus och aulan bör återställas varsamt.

Kulturhistoriskt värdefulla partier i byggnad 1:

- fasader och tak
- byggnadens två trapphus
- aulan
- samtliga fönster
- ursprungliga listverk, foder, dörrar och fönsterbänkar
- stomme i byggnadsdelen från 1854 och torn- och vinkeltillbyggnaden från 1909-13

Ovan gymnastikbyggnaden från öster med garagebyggnaden till vänster i bild. Nedan gymnastikbyggnadens västra fasad. Nederst detalj av entrén. Foto nr: P6010031 och 75 samt P5300017.

Byggnad 2 Gymnastikbyggnaden

Exteriör

Gymnastikbyggnaden är en gulfärgad putsad stenbyggnad med plåtklätt tak och putsad sockel mot Kyrkogatan. Byggnaden ligger i brant terräng och marknivån är lägre åt väster än åt öster. Byggnaden består av en större rektangulär byggnadskropp i nordsydlig riktning. Åt öster är en lägre utbyggnad på vilken en högre frontespis är tillfogad. Den större byggnadskroppen har valmat tak och utbyggnaden har brutet valmat tak. Frontespisens rundade tak följer gavelfältets form. Sockeln är putsad och gråfärgad. Byggnadens tillkomst år 1913 är tydligt i främst i interiörens jugenddetaljer men även i de många takfallen och byggnadskropparna samt det stora antalet olika fönstertyper, bl a de stora fönsterpartierna åt väster. Den putsade fasaden följer i övrigt den stora skolbyggnaden med rusticerad källarvåning och bottenvåning samt den slätputsade övervåningen med profilerad gesims mellan våningsplanen.

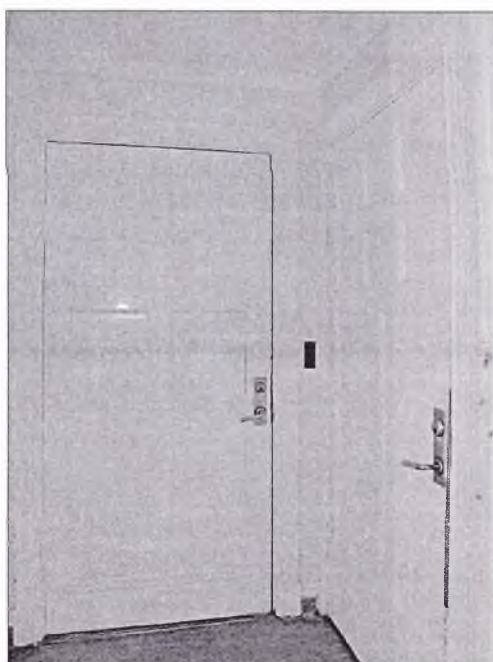

Entré

Åt öster är huvudentrén placerad i det utskjutande trapphuset. Entréporten är en pardörr med vardera tre fönsterfält och ett sparkskydd längst ner. Den är sannolikt tillkommen vid sko-

Ovan entrén med trappa upp till dörren till gymnastiksalen. Till höger dörrparti som leder bl a till läktaren. Nedan till höger samma entré med trappa ned till pojkarnas omklädesrum i byggnadens norra del. P6010034+35+62.

lans ombyggnad på 1930-talet. Det omgivande rundade spröjsade fönsterpartiet är från byggnadstiden.

Fönster

Samtliga fönster är spröjsade och sannolikt ursprungliga. (Se bilder s 21) Sockelfönstren åt öster är låga segmentbågiga med vertikala spröjsar. Bottenvåningen har åt utbyggnaden åt söder, öster och norr rundbågiga spröjsade enlufts-fönster satta i par två om två. Fönstren i trappans vilplan har en ovanlig utformning med tre rektangulära spröjsade enlufts-fönster krönta av tre runda spröjsade fönster. Det rundade gavelfältet har ett tredelat lågt rundat vindsfönsterparti. Åt väster ligger källarvåningen ovan mark.

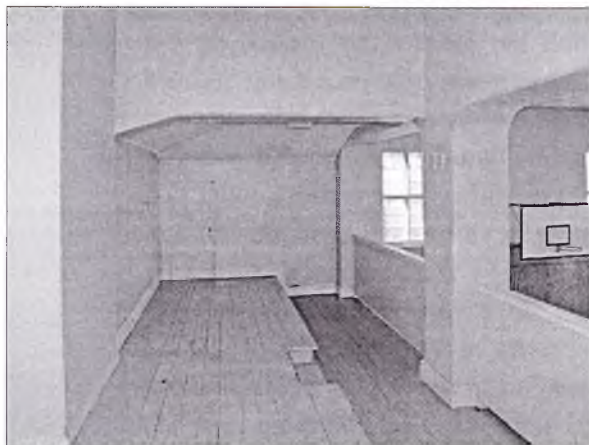
Källarvåningen har tio segmentbågiga fönsteröppningar placerade i grupper om två. Samtliga öppningar, utom den längst åt norr som är igenputsad, har spröjsade enlufts-fönster. Gymnastikbyggnadens höga övervåning är försedd med stora spröjsade sexlufts-fönster fördelade med två åt vardera söder och norr och fem åt väster. Fönstren är placerade mycket högt på fasaden och lämnar en stor slätputsad yta ned mot källarvåningen.

Interiör

Byggnaden är i sin rumsdistribution mycket väl bibehållen med nytillskott endast i ytskiktet vilket är det minsta man kan förvänta sig i en snart 100-årig gymnasikbyggnad. Ändringarna är bl a nya plastmattor på golv och trappor, förnyade ytor i duschrum och toalett och ommålade väggar. Utrustning i gymnastiksalen har med all säkerhet kontinuerligt förnyats men är idag mycket sliten, likt de flesta ytor i byggnaden. De ursprungliga detaljerna i byggnaderna är överraskande många, trots byggnadens användning, bl a är de ursprungliga dörrarna i gymnastiksalen bevarade, dock inte i något gott skick.

Gymnastikbyggnadens entré är enkel med putsade vitmålade väggytor, grå plastmatta på golvet och i trappor och enkla plastinklädda handledare. Från entrén leder en kort trappa upp mot ett litet rektangulärt utrymme som genom en ursprunglig pardörr på den bortre väggen leder till

Ovan läktarens södra sida. Till vänster trapphuset med trätrappan och fint ljusinsläpp. Foto nr: P6010048 och 54.

gymnastiksalen. De södra och norra väggarna har likaledes ursprungliga enkeldörrar som leder till materialrum och lärarrum. Den del av den östra väggen i utrymmet som inte tas i anspråk av trappan tas upp av ännu en

ursprunglig enkeldörr som leder till läktaren på övervåningen.

Dörrar och lister

Samtliga dörrar på bottenvåningen är ursprungliga och mycket slitna. Dörrarnas utformning är med små avvikelser likadana oavsett om det är par-, enkel- eller skjutdörr. Pardörren och de smalare enkeldörrarna har på vardera dörrblad ett slätt fält nederst med tre horisontella nedsänkta hyvlade skåror, över detta parti två höga smala speglar som sträcker sig över ca två tredjedelar av dörrens höjd och över dessa fyra mindre kvadratiske speglar. Skjutdörrarna och enkeldörrarna är något bredare och har därför sex stående rektangulära eller kvadratiske speglar överst. Lister och foder återfinns till övervägande del på bottenvåningen och har en enkel profilering.

Läktartrappan och läktaren

Trappan till läktaren är i gråmålat trä och förmodligen förhållandevis ursprunglig även i ytskiktet. Trappan har ett ursprungligt räcke i trä mot läktaren. Läktaren med sitt podie har gråmålat ursprungligt trägolv, putsade vitmålade väggar och en fylld läktarbröstning mot gymnastiksalen. Sannolikt har läktaren haft en öppen bröstning med någon form av balusterdockor, huruvida de är kvar under skivorna eller ej är osäkert men absolut värt att undersökas.

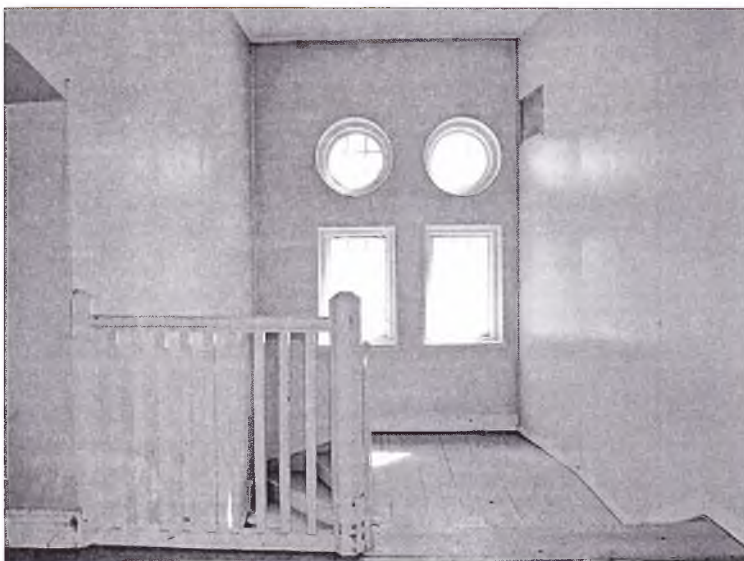
Läktaren har tre putsade pelare med tidstypiska dekorationer i form av horisontella linjer och försänkta kvadrater. Vissa partier av läktarbröstningen har dekorationer av vertikala linjer, kannelyrer. Läktarutrymmet är tredelat, det centrala utrymmet utgörs av det höga trapphuset

Två mycket slitna dörrar i gymnastiksalen. Till vänster dörr till omklädningsrum och till höger dörr till lärarrum. Foto nr: P 6010042 och 44.

och har högt i tak medan de två flankerande delarna har sin takhöjd bestämd av den lägre utbyggnaden på byggnadens östra sida och har lägre takhöjd. Åt vardera söder och norr är dörrar till vindsutrymmen. Trappans fönster består av två av de i exteriörbeskrivningen beskrivna rektangulära fönstren med runda dito över. Det tredje fönstret är sannolikt i ett utrymme som nås via bottenvåningen.

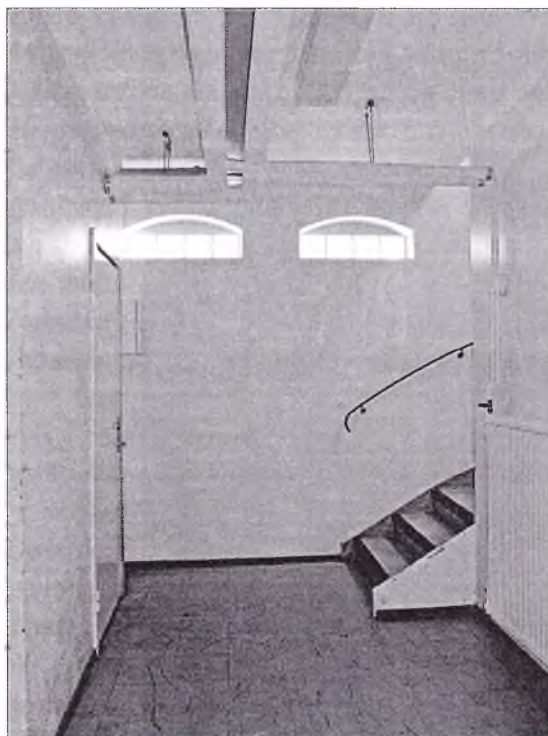
Gymnastiksalen

Gymnastiksalen har få ursprungliga detaljer men, förvånansvärt nog, är flera av de ursprungliga dörrarna är bevarade samt troligtvis samtliga fönster. Den ursprungliga inredningen i salen har tagits bort och istället är där lackad träpanel på väggarna och plastmatta på golvet. Taket är ca fem meter högt och har ljudabsorberande plattor och lysrörsbelysning. Dörrarna sitter på östra väggen under läktarens rundade öppningar. Längst i norr och längst i söder är två skjutdörrar vilka leder, i det förra fallet, mot pojkarnas omklädningsrum, och i det senare, till flickornas. Dörren näst längst i norr är en dörr ledande till ett lärarutrymme. Pardörren i mitten leder till entrén. Söder om denna är en större öppning mot materialrummet. Huruvida denna öppning är vidgad på senare tid eller ej är osäkert men sannolikt är att den har varit försedd med pardörr eller enkeldörr. I dag är öppningens nedre del igensatt av en skiva. Ett ventilationsaggregat är placerat ovanför huvudentrén på läktarbröstningen.

Källarvåning

Källarvåningen har ett flertal trappor som leder direkt upp till gymnastiksalen eller till entrén. I källarvåningens norra sida ligger pojkarnas omklädningsrum och i dess södra del ligger flickornas. Det centrala duschrummet är gemensamt. Ytskiktet i dessa utrymmen har sannolikt förnyats kontinuerligt men rumsfördelningen verkar i stort vara ursprunglig.

Överst trapphuset i läktarvåningen. I mitten gymnastiksalen åt söder och nederst ett av källarvåningens utrymmen med trappa till entrén till höger. Foto nr: P6010050, 38 och 43.

Kulturhistorisk karakterisering/värdering av byggnad 2 Gymnastikbyggnaden

Gymnastikhuset utgör en del i en längre kontinuitet av byggnader för gymnastikändamål då det föregicks av ett tidigare gymnastikhus på platsen. Trots dess avvikande färgsättning tas flera av skolbyggnadens arkitekturelement upp i fasaden, bl a den rusticerade källarvåningen och de olika formerna på fönstren. Likt skolans tornbygggnad från 1909-10 är byggnadens tillkomsttid tydlig i takformerna men även framför allt i den välbevarade interiören. Byggnadens tydliga funktionella anpassning såväl exteriört som interiört är framför allt tydligt i den interiöra karaktären, som trots tillkomsten på 1910-talet har ett släktskap snarare med trettiotalets funkistid. Släta blanka putsade väggpartier till största delen utan listverk och andra dekorationer. Ljuset är viktigt i byggnaden, vilket är särskilt tydligt i byggnadens trapphus mot söder, norr och öster. Huruvida byggnadens haft fler listverk och andra byggnadsdetaljer från början är osäkert men de ytor som förefaller mest välbevarade saknar detta varför byggnaden sannolikt haft denna funkisliknande jugendkaraktär sedan tillkomsttiden.

Kulturhistoriskt värdefulla partier i byggnad 2:

- fasader och tak
- trappan till läktaren och läktaren med trätrappa, trappräcke, golv och pelare
- övriga trapputrymmen
- gymnastiksalen rymd
- samtliga fönster och ursprungliga listverk, foder, dörrar och fönsterbänkar
- byggnadens stomme

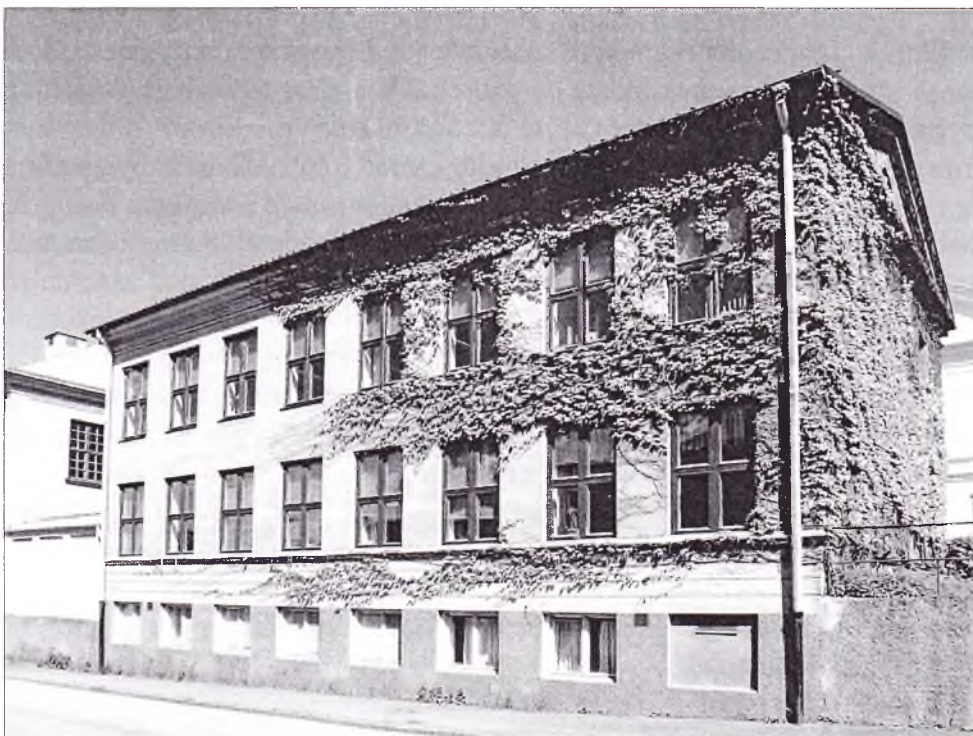

Byggnad 3 från sydost. Notera det klassicistiska gavelpartiet. Foto nr: P5300012.

Byggnad 3 Cantus Durus

Exteriör

Huset är en klassicistiskt präglad brungul putsad stenbyggnad med brunmålade fönster. Åt väster ligger byggnadens putsade och gråfärgade källarvåning delvis över marknivå. Fönsteröppningen närmast i söder är igenmurad. Från överdelen av fönstren i källarvåningen till den

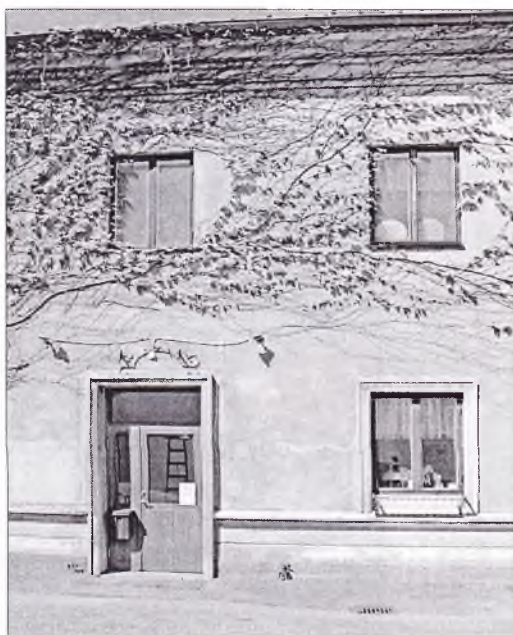
Byggnadens västra fasad med åtta fönsteraxlar. Notera den rusticerade källarvåningen. Foto nr: 5300016. Nedan del av östra fasaden med entré och tidstypiska 1930-talsfönster. Foto nr: P6010076.

gesims som går under bottenvåningens fönsterrad är fasaderna rusticerade i övrigt är fasaderna slätputsade. Fasaden åt söder är till största delen bevuxen med klängväxter. Gavelfasaderna har trekantiga gavelfält med en avdelande gesims och kraftigt utskjutande taklist. Taket är tegelklätt sadeltak.

Fönster och entréer/dörrar

Åt väster har fasaden åtta fönsteraxlar med fyrluftsfönster med korspost botten- och övervåningen. Källarvåningen har vitmålade tvåluftsfönster. Den norra gaveln saknar fönster helt men har en senare upptagen dörr i plåt som vetter mot garagetaket. Gavelfältet åt söder har ett runt tvåluftsfönster. Fasaderna åt söder och öster har tvåluftsfönster och de på bottenvåningen åt öster har en putsad profilerad omfattning och metallkorg för växter i nederkant. Den södra gaveln har en fönsteraxel med ett fönster i vardera våningen som markerar byggnadens trapphus. Åt öster har fasaden fyra fönsteraxlar förskjutna åt norr. Taket har stora vinklade takfönster åt väster och mindre takfönster åt öster.

Entrén har kalkstensomgärdning och en glasad träport med överljusfönster och ett mindre fönsterparti på sidan. Ovan porten är en smidd järndekoration, förmodligen någon form av hållare för en armatur.

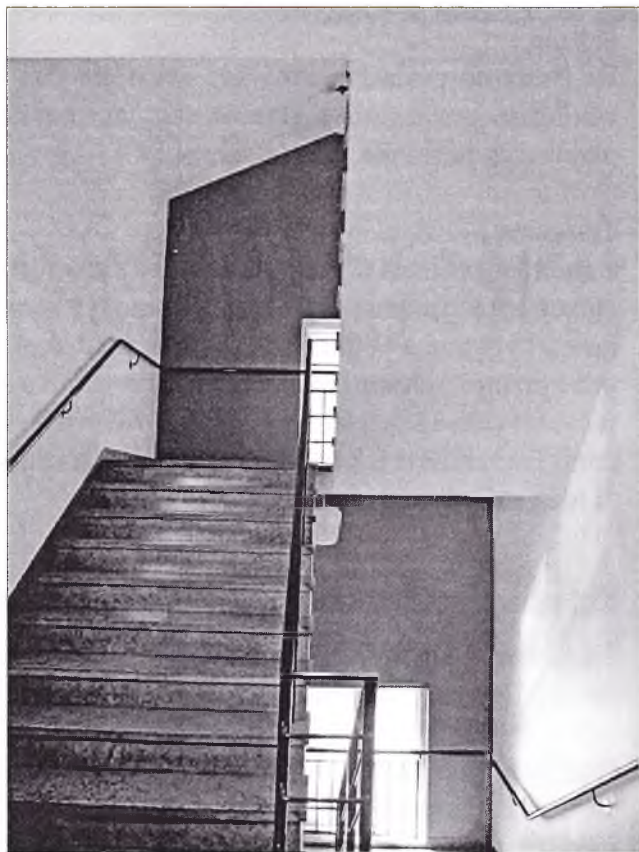

Interiör

Källarvåningen har ett flertal mindre rum och ett större samlingsrum som vetter mot väster och Kyrkogatan. Bottenvåningen har en korridor mot öster och fyra mindre rum vilka sannolikt skapats genom att de två ursprungliga skolsalarna, från ritningen daterad 1948, avdelats med

Till vänster pendelarmaturer från 1930-talet i taket i övervåningens korridor. Foto nr: 5300079 och 86. Nedan byggnadens tidstypiska trapphus från 1930-talet. Foto nr: P6010087.

nya innerväggar och en ny dörröppning tagits upp. Mellan de två rum som utgör den södra skolsalen är en mindre passage. Denna rumsfördelning återkommer även på övervåningen, plan 3. Fönstren åt öster har samtliga fönsterbänk i kalksten. Bottenvåningen och övervåningen har fyra oregelbundna/runda pendelarmaturer i taket, enligt uppgift är glaskupan i de på bottenvåningen utbytta. Vindsvåningen, plan 4, består av två större rum med stora takfönster åt väster och en kort korridor och några smårum åt öster med takfönster.

Den glasade väggen med svängdörrar med korridor och trapphus på bottenvåningen. Foto nr: P6010081.

Dörrar

De flesta dörrarna är vitmålade och släta och sannolikt senare tillkomna. Botten- och övervåningens ursprungliga glasade väggytor har även de ursprungliga glasade svängdörrarna av pardörrtyp bevarade.

Trapphus

Entrén leder direkt till trapphuset med sin omisskännliga funkiskaraktär. Det smidda järntrappräcket och kalkstensgolvet är av samma typ som trapphuset i den senaste tillbyggnaden på skolhuset, byggnad 1. Ytterligare likheter med skolhuset är de glasade väggarna mellan trapphuset och korridorerna som man även återfinner, bl a i bottenvåningen i skolans äldsta hus. Trapphuset leder från källarvåningen, plan 1, till vindsvåningen, plan 4, med ett vilplan mellan våningarna. Trapphusets tak är öppet tillnock och väggar och tak är putsade och målade. Södeväggen är idag målad med en mörkbrunnröd kulör.

Kulturhistorisk karakterisering/värdering av byggnad 3, Cantus Durus

Slöjdhuset/Cantus Durus med sin osäkra tillkomst har trots allt flera kulturhistoriskt värdefulla inslag. Den mycket välbevarade 1930-talsinteriören med trapphuset, korridorerna på botten- och övervåningen med glasade väggar och svängdörrar men även fasaden har stora värden. Det som förbryllar mest med byggnaden och eventuellt kan stjälpas den relativa datering är gavelpartiernas tympanonfält som sannolikt få arkitekter använde sig av så sent in på 1930-talet och som snarare för byggnaden bakåt till 1920-talsklassicismen. Som sagt är tillkomsttiden osäker och det går med tillgängligt arkivmaterial inte att hävda någon absolut sannolikt årtal.

Kulturhistoriskt värdefulla partier i byggnad 2:

- samtliga fasader, fönster och tak
- trapphus med glasväggar
- fönsterbänkar i kalksten
- takarmaturer i korridorerna på plan 2 och 3

SAMMANFATTANDE KULTURHISTORISK KARAKTERISERING

Skolbyggnaderna i fastigheten Löjan 17 uppfördes under en period av drygt åttio år från 1854 till slutet av 1930-talet. Under denna period utvecklades skolväsendet från att läroverksstudier, över folkskolenivå, generellt var för pojkar från samhällets övre skikt och få möjligheter till högre fortbildning för den stora allmänheten långsamt till en centralt styrd allmän skola där även flickor fick möjligheter att ”ta studenten” och den framtida möjligheten till en gymnasieutbildning för alla var möjlig. Skolan hade en bibehållen användning som läroverk och därefter som gymnasium och efter slutet av 1960-talet även som gymnasieskola fram till början av 2000-talet.

Det kulturhistoriska värdet är ett mångfasetterat begrepp, som i sig är en sammanvägning av delmotiv som t ex miljöskapande värden, samhällshistoriska värden och teknikhistoriska värden såväl som arkitektur- och konsthistoriska värden. Vidare invägs en byggnads eller ett föremåls autenticitet, dess äkthet, samt vad byggnaden representerar, om den är vanlig eller sällsynt, samt vilka pedagogiska kvaliteter den kan ha.

Det kulturhistoriska värdet av skolbyggnaderna i fastigheten måste ses i relation till flera faktorer, bl a dess läge i riksintresset i Mariestads gamla stad, i det lokalhistoriska och det skolhistoriska sammanhanget såväl som byggnadernas arkitekturhistoriska sammanhang.

Byggnadernas dokumentvärde är relativt stort då flera faktorer i fasader ger byggnadernas användning en tydlighet, bl a skvallrar de många fönsteraxlarna på skolhusets tillbyggnad och på Cantus Durushusets västra fasad om de många skolsalarna inne i byggnaderna. Även gymnastikhusets funktion avspeglas väl i fasadernas komposition.

Norra skolan är samhällshistoriskt viktig genom den skolhistoriskt riktiga placeringen av skolan intill domkyrkan men även lokalhistoriskt viktig genom skolbyggnadens 150-åriga roll i Mariestads skolhistoriska kontinuitet, vilket startar med skolbyggnaden i kvarter Älgen från 1785 och fortgår med den nuvarande gymnasieskolan, Vadsboskolan, i sydväst. Den omgivande miljön med bevarad ”bygata” och småhusbebyggelse i trä eller reveterat trä ger ett intryck av småstad eller bybebyggelse och har mycket stora kulturhistoriska värden bl a genom det miljöskapande värdet.

Skolbyggnaderna utgör ett stor enhetlig institutionskomplex där byggnaderna vid en snabb glimt betraktade har tydliga individuella karaktärer med den enhetliga stora vita skolbyggnaden gentemot den gulfärgade jugendgymnastikbyggnaden och den brungula klassicistiska Cantus Durushuset. Vid en närmare studie framkommer dock en tydlig överensstämmelse mellan byggnaderna vilka, trots åtskiljande färgsättning, har genomgående likartade delar med en rusticerad bottenvåning, gesims och slätputsad övervåning och en utskjutande taklist.

Samtliga tillbyggnader och nya byggnader har sedan 1910-talet anpassats till den ursprungliga skolbyggnaden från år 1854. Den arkitektoniska karaktär som arkitekten KF Blom Carlsson då gav byggnadens fasader har efterföljande arkitekter anpassat de tillkommande byggnaderna till. Undantag till detta är delvis torntillbyggnaden och gymnastikbyggnaden vars fasader och takpartier fick en mer utpräglad jugendprägel. Det arkitekterna höll in i fasaduttrycket blommade de ut i interiört. Mariestads stadsarkitekt J Dahlqvist utformade bl a trapphuset och aulan samt gymnastikhusets interiör med en finstämd jugend där blommotivet i lister har stiliserats

till enkla parallella linjer. Den hittills okända arkitekten till områdets 1930-talsbyggnader och tillbyggnader har på samma sätt anpassat sig exteriört och blommat ut interiört. Det senare tydligt i de båda likartade trapphusen i den stora skolbyggnaden och i Cantus Durushuset. Den minimalistiska funkisstilen är här fullt utvecklad med mycket enkla vackra smidda räcken, släta ytor och hög kvalitet på material.

Att de flesta byggnaderna är ritade av på sin tid kända arkitekter varav en var Mariestads stadsarkitekt och en annan intendent på dåvarande överintendentämbetet i Stockholm visar på vilket den stora vikt staden lade vid skolbyggnadernas plats i stadsbilden.

Skolbyggnaderna är sammanfattningsvis synnerligen viktiga delar i den helhet som riksin-tresset i Mariestad utgör. För att bevara byggnadernas kulturhistoriska värde fullt ut bör byggnadernas nuvarande användning bibehållas. Är detta inte möjligt bör en ändring genomföras varsamt så att de kulturhistoriska värdena inte förvanskas. Genom att de byggnadsdelar som listas under respektive byggnad bevaras kan deras höga kulturhistoriska värde bibehållas.

Rapporter 2004-2005 i ämnet bebyggelse från Västergötlands museum

- 2004:1 Anestad Västergården. Främmostads socken, Essunga kommun, Västergötland. Renovering av skorstenar 2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:2 Flakabergsstugan. Uppsala 2:1, Ugglums socken, Falköpings kommun, Västergötland. Renovering av tak 2001. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:3 F.d. Flickskolans huvudbyggnad. Granen 2, Skara socken, Skara kommun, Västergötland. Renovering av tak 2002. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:4 "Klosterkvarnen" på Forentorp. Forentorp 1:2, Gudhems socken, Falköpings kommun, Västergötland. Renovering av ytterväggar och bjälklag 2002. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:5 Gammalstorp. Gammalstorp 2:19, Tuns socken, Lidköpings kommun, Västergötland. Renovering av fönster på västra flygeln 2002. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:6 Hönsäter. Österplana socken, Götene kommun, Västergötland. Putsarbeten på huvudbyggnaden och trädgårdsmurarna 2001-2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:7 Anestad Västergården. Främmostads socken, Essunga kommun, Västergötland. Renovering av tak på ladugården 2001-2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:8 Ryttmästarbostället Torp. Torp 1:2, Eggby socken, Skara kommun, Västergötland. Renovering av bostadshus 2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:9 Borrabo ladugård. Borrabo 1:9, Trävattna socken, Falköpings kommun, Västergötland. Renovering av vasstak 2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:10 Torps f.d. ryttmästarboställe. Torp 1:2, Eggby socken, Skara kommun, Västergötland. Södra flygelbyggnaden. Antikvarisk förprojektering/Dokumentation.
- 2004:11 Kiddösundsmuren. Göta kanal, farleden i sjön Viken, Udenäs socken, Karlsborgs kommun, Västergötland. Restaurering etapp 2 1999. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:12 Gastorp. Göta kanal, Björkängs socken, Töreboda kommun, Västergötland. Renovering av murverk vid kulvert 2000. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:13 Bäckagården. Kungslena socken, Tidaholms kommun, Västergötland. Renovering av bostadshus 2000-2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:14 Vång Sörgården. Udenäs socken, Karlsborgs kommun, Västergötland. Renovering av tak på södra flygeln 2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:15 Kungsvillan vid Karlsborgs fästning. Karlsborgs socken och kommun, Västergötland. Renovering av tre yttertrappor och två mindre tak 2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:16 Råbäcks mekaniska stenhuggeri. Medelplana socken, Götene kommun, Västergötland. Renoveringsarbeten på verkstadsbyggnaderna hösten 2003 - våren 2004. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:17 Åsaka Nolgården-Berget. Åsaka 9:3, Vartofta-Åsaka socken, Falköpings kommun, Västergötland. Renovering av vasstak 2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:18 Ribbingsfors. Ribbingsfors 2:3, Amnehärads socken, Gullspångs kommun, Västergötland. Renovering av tak på ladugård 2002. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:19 Storegården. Berg-Esbjörntorp 1:15, Bergs socken, Skövde kommun, Västergötland. Renovering av tak 2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:20 Smedja på Ribbingsfors. Ribbingsfors 2:3, Amnehärads socken, Gullspångs kommun, Västergötland. Skyddstäckning av tak 2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:21 Ribbingsfors huvudbyggnad. Ribbingsfors 2:3, Amnehärads socken, Gullspångs kommun, Västergötland. Renovering av tre kakelugnar, putsade innertak och lerklinade innerväggar 2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:22 Ladugård. Bastöna 18:9, Norra Vånga socken, Vara kommun, Västergötland. Renovering av vasstak 2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:23 Strålestugan. Fräckestad 1:73, Udenäs socken, Karlsborgs kommun, Västergötland. Renovering av tak m.m. 2001. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:24 Soldathemmet. Skövde 5:369, Skövde socken, Skövde kommun, Västergötland. Renovering av fönster och trappa 2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.

- 2004:25 Enebackens f.d. tingshus. Enebacken 1:32, Holmestads socken, Götene kommun, Västergötland. Renovering av tak 2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:26 Axtorp Lillegården. Vårkumla-Axtorp 2:5, Vårkumla socken, Falköpings kommun, Västergötland. Renovering av ladugårdens stomme 2002. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:27 Axtorp Lillegården. Vårkumla-Axtorp 2:5, Vårkumla socken, Falköpings kommun, Västergötland. Renovering av ladugårdens stomme 2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:28 Kommissariatet. Axvall 1:19, Skärvs socken, Skara kommun. Västergötland. Renovering 2000. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:29 Fridhem och svinhus/vedbod. Klockarbolet 9:1, Odensåkers socken, Mariestads kommun, Västergötland. Renovering av vass- och torvtak 2001. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:30 Lagerhuset i Vara. En byggnadshistorisk studie av spannmålsanläggningen i Vara.
- 2004:31 Soldathemmet. Skövde 5:369, Skövde socken, Skövde kommun, Västergötland. Renovering av fönster, tak och "storstugan" 2004. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:32 Repslagargården. Tullporten 17, Hjo socken, Hjo kommun, Västergötland. Renovering av stomme och panel 2004. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:33 Bihus. Källegården 17:2, Norra Vånga socken, Vara kommun, Västergötland. Renovering av tak, fasader m.m. 2004. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:34 Ladugård. Bastöna 18:9, Norra Vånga socken, Vara kommun, Västergötland. Renovering av vasstak 2002. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:35 Rangeltorp. Rangeltorp 1:5, Önums socken, Vara kommun, Västergötland. Renovering av vagnslider 2000. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:36 Uthus. Rättvisan 1, Hjo socken, Hjo kommun, Västergötland. Renovering av stomme och fasad 2000-2001. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:37 Elings bro. Elings socken, Vara kommun, Västergötland. Renovering av stenvalvsbro 2001. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:38 Vasstak på ladugård. Borrabo 1:9, Trävattna socken, Falköpings kommun, Västergötland. Ommörning 2001. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:39 Ladugård på Sven Bengtsgården. Bjällum 11:1, Bolums socken, Falköpings kommun, Västergötland. Omläggning av vass- och tegeltak 2001. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2004:40 Kv. Sirius 4-5, Skövde stad och kommun, Västergötland. Renovering av skorstenar 2003. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2005:1 Böja kyrka. Bergs pastorat, Skövde kommun, Västergötland. Invändig renovering 2004. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2005:2 Mariestads kyrkogårdar. Bevarandeplan för Domkyrkans kyrkogård, Södra begravningsplatsen, Leksbergs kyrkogård samt Torsö och Fågelö kyrkogårdar. Byggnadshistorisk rapport.
- 2005:3 Broddetorps kyrkogård. Bevarandeplan för Broddetorps kyrkogård, Stenstorps pastorat. Byggnadshistorisk rapport.
- 2005:4 Byggnad 756. P 4, Skövde garnison, Skövde kommun, Västergötland. Antikvarisk förprojektering / Dokumentation. Byggnadshistorisk rapport.
- 2005:5 Nordöstra flygelbyggnaden på Hjällö. Hjällö 2:1, Södra Fågelås socken, Hjo kommun, Västergötland. Svampsanering, renovering av fasad och vindsbjälklag samt rekonstruktion av golv 2000-2002. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2005:6 F.d. bränneriet på Almnäs bruk. Almnäs 1:1, Norra Fågelås socken, Hjo kommun, Västergötland. Renovering av fasad 2002. Antikvarisk slutbesiktningsrapport.
- 2005:7 Varnhems kyrkogård. Bevarandeplan för Varnhems kyrkogård, Skara pastorat. Byggnadshistorisk rapport.
- 2005:8 Norra skolan, Mariestad. Byggnadshistorisk utredning.